

Internkontroll og ROS-analyser i Trondheim Internkontroll-HUB - KS - 21.10.2021

Tidl. arbeidsgruppe for
ROS-analyser i TK
Arbeidsgruppe for Internkontroll
v/Elin E. Sotberg Harder

Hva vil vi med arbeidet?

... sette fokus på internkontrollen slik den er omtalt i ny kommunelov

... gjennomgå bruk av risikoanalyser som verktøy i vår kommune

Kommuneloven § 25-1

§ 25-1. *Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen* Trådte i kraft 1.1.2021

“Kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

- a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering*
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer*
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik*
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig*
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll”*

[ot.prp 45 \(2017-2018 - ny kommunelov\)](#)

Hvor skal vi ha internkontroll? En “ros” av oss selv.

Kommunen som virksomhet er mangeartet, og risikobildet er sammensatt. For å gjøre arbeidet håndterbart og gi en praktisk og systematisk tilnærming så kan deler modellen inn internkontrollens virkeområde i tre. Til sammen utgjør disse hele kommuneorganisasjonen, altså kommunedirektørens ansvarsområde, jf. [KS' veileder](#).

Sektorovergripende

(altså tilpasset virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold)

(ledelse- og styrende prosesser i TQM)

- Virksomhetsstyring
- Felles og overordnede reglement
- Vedlikehold og etterlevelse

Støtteprosesser

(vesentlig aktørplikter)

(støtteprosesser i TQM)

- Internkontroll innenfor IKT, anskaffelser, økonomi, hms og personal
- Aggregering og rapportering

Tjenestespesifikk

(vesentlig kommuneplikter og noen aktørplikter, men også egne besluttede tiltak og tjenester)

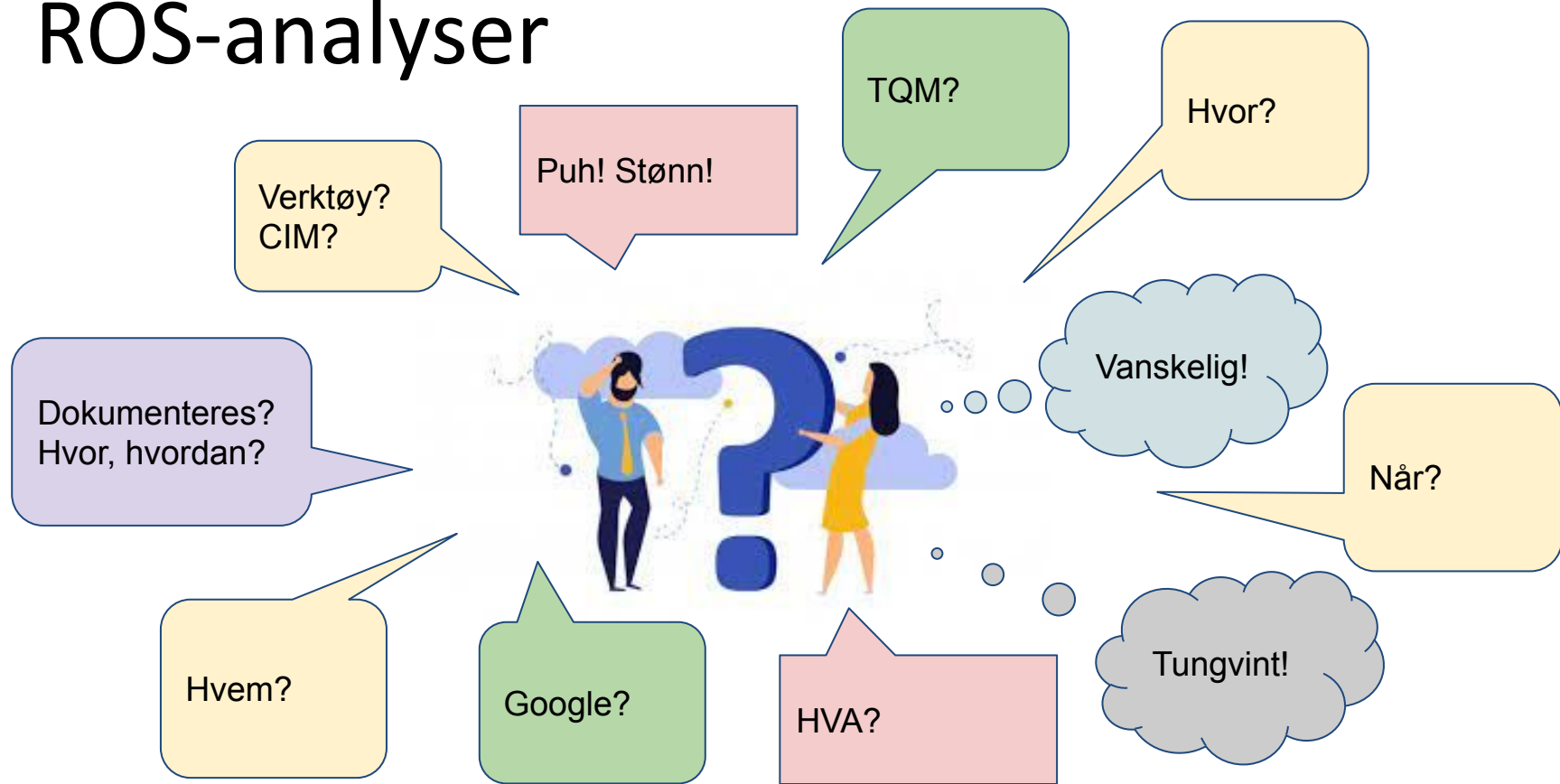
(arbeidsprosesser i TQM)

- Internkontroll innenfor barnevern, barnehage, pleie- og omsorgstjenester, forsyningssektoren, vei- og samferdselsområdet, opplæring, planlegging, bygg og oppmåling og så videre
- Aggregering og rapportering

Kommuneplikter <-> Aktørplikter

ROS-analyser

Mandat for en arbeidsgruppe 2020/21

MÅL

- ROS-analyser skal gjennomføres på en trygg, effektiv og hensiktsmessig måte i kommunen

OPPDRAG

- Arbeidsgruppen skal kartlegge praksis, identifisere behov for verktøy eller kompetanse og anbefale tiltak for å sikre måloppnåelse

Spørreundersøkelse

Undersøkelse om bruk av ROS-analyser

Kommunedirektøren ber alle ledere i kommunen, rådgivere i stab og AMG-grupper om å besvare denne undersøkelsen.

Ny internkontrollbestemmelse i Kommuneloven trådte i kraft fra nyttår og øker behovet for å gjennomføre ROS-analyser (risiko og sårbarhetsanalyser) og rapportere resultater. Et første skritt vil være å påse at organisasjonen har god kompetanse på risikostyring og tilgjengelig støtte i verktøy og maler.

Risikostyring og bruk av ROS-analyser er ikke ukjent i organisasjonen. Det har lenge vært slike krav på en rekke fagområder. Kommunedirektøren vil derfor kartlegge nåsituasjonen for å få et bedre beslutningsgrunnlag om hvilke tiltak som er nødvendig etter ny kommunelov, enten det handler om kompetanseheving, nye verktøy, maler eller rapporteringsrutiner.

Mål:

Kartlegge utfordringer og dagens status rundt tema ROS-analyser

*Må fylles ut

Hvem har besvart?

OU - nær 50 % - topp respons!

730 personer

9 fra øverste ledelse

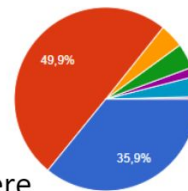
159 enhetsledere

179 avd.ledere/fagledere

324 medlemmer i AMG (noen fylte ut sammen)

46 rådgivere

13 andre; verneombud, prosjektledere, medarbeidere

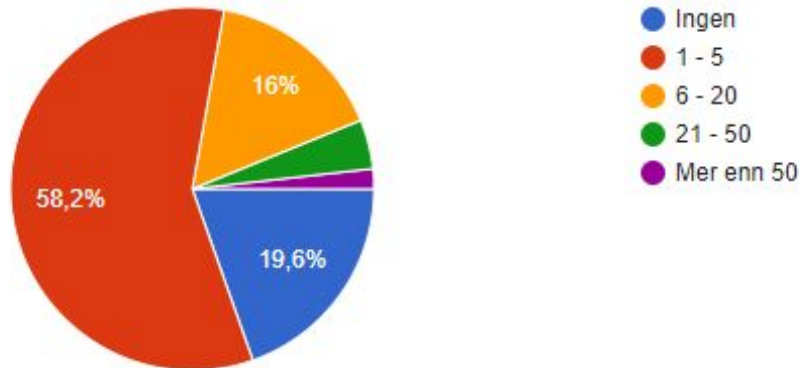
Pandemi-året 2020

19,6 % har ikke gjort noen ROS-analyser

58,2 % fra 1-5 analyser

Hvor mange ROS-analyser har du deltatt i, i 2020?

730 svar

Oppvekst og utdanning: 10 % har ikke deltatt i ROS-analyser og 8,7% mener det ikke er relevant.

Helse og velferd: $\frac{1}{3}$ har ikke deltatt i ROS-analyser. $\frac{1}{5}$ mener det ikke er relevant.

Kultur/idrett har færrest “ingen analyser” (bare 4,8 %)

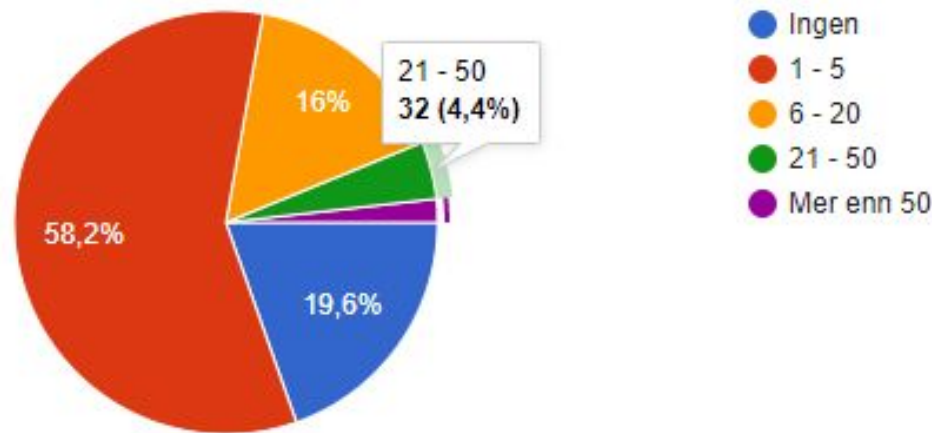
Staben ligger på gjennomsnittet.

32 har gjennomført 21 - 50 analyser 13 mer enn 50 - ressurspersoner?

Hvor mange ROS-analyser har du deltatt i, i 2020?

730 svar

Hva slags ROS - analyser gjør vi?

- Informasjonssikkerhet 59,3 %
- Arbeidsmiljø, smitte 57,7 %
- Beredskap og kontinuitet 38,9 %
- Personvern 26,7 %
- Tjenestespesifikke ROS-analyser 26 %
- Organisasjonsendring 19,7 %

Hvem gjør tjenestespesifikk ROS i dag?

Kultur og idrett: 11 (42%)

Byutvikling: 11 (35%)

Oppvekst og utdanning: 105 (29%)

Helse og velferd: 63 (24%)

Finans: 2 (16%)

Organisasjon: 3 (9%)

Totalt: 195
(26%)

- Ad hoc?
- Eller systematisk, langsiktig og målbart?

En bilde på faktisk tilgjengelig verktøy og maler, ref. rutinene våre:

TK TQM Risikovurdering, modul

TK Risikovurdering i CIM

TK Sikringsrisikoanalyse i CIM

TK ISMS risikoanalyse, TK

TK [ECO Online](#) (kjemikalier, stoffkartotek)

TK ISY prosjektøkonomi og risikostyring

TK View (Bydrift FDV)

TK Risikoanalyse metode, presentasjon - generell

TK Mal DPIA

TK Mal ROS-analyse informasjonssikkerhet

TK Styringskraftportalen, ROS av arbeidsmiljø

TK Risikostyring av prosjekt Mal

TK Risiko- og sårbarhetsanalyse eksempel rapport (G-suite)

TK Ros-analyser Helse og velferd - verktøy, men ikke hvis det haster

TK Rutine 15413-1 ROS Kontorarbeidsplasser smitte

TK Rutine 15468-1 ROS i egen enhet

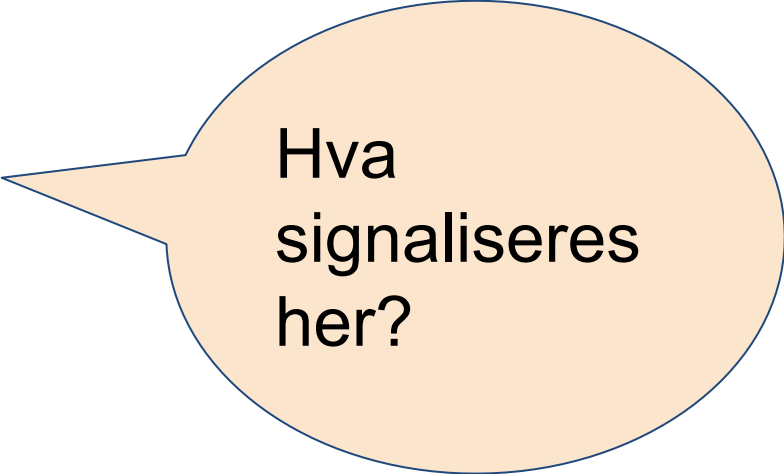
TK Rutine 12870-3 Rammeverk internkontroll Esikt

KS Eksempel fra KS (ROS av Folkeregister)

KS KS-mal ROS av Internkontroll

KS Maler generell ROS-analyse

Atil Arbeidstilsynet risikovurdering HMS Mal

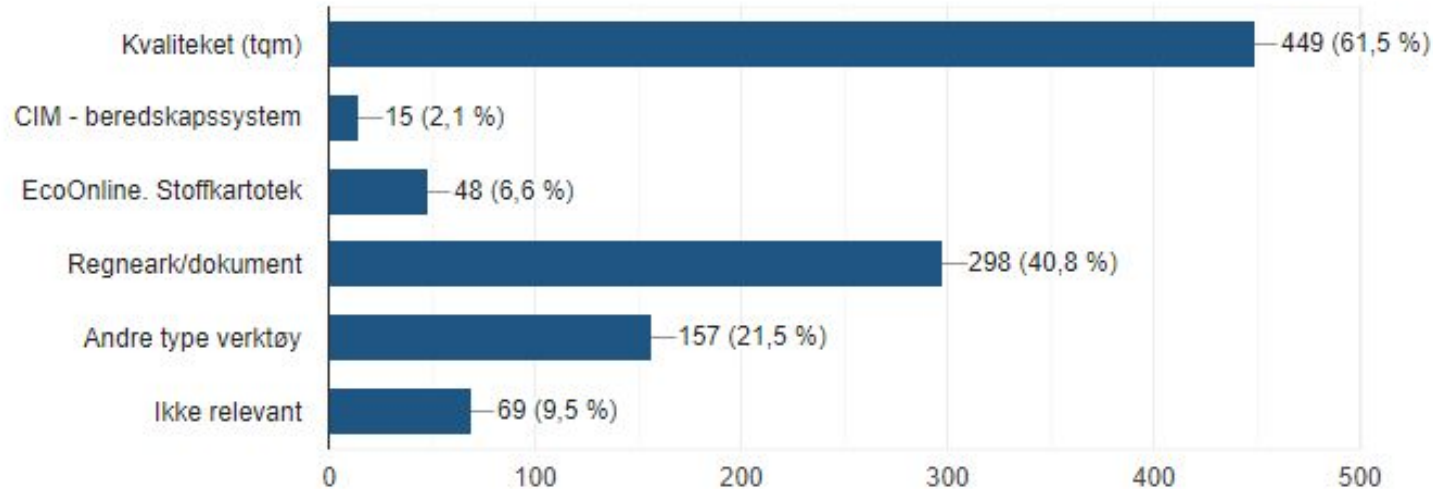
Hva
signaliseres
her?

61,5 % (449) bruker TQM (Kvaliteket)

Verktøy for ROS, hva bruker dere? (Her kan du velge flere)

730 svar

Ikke vesentlige forskjeller på roller/stillinger.

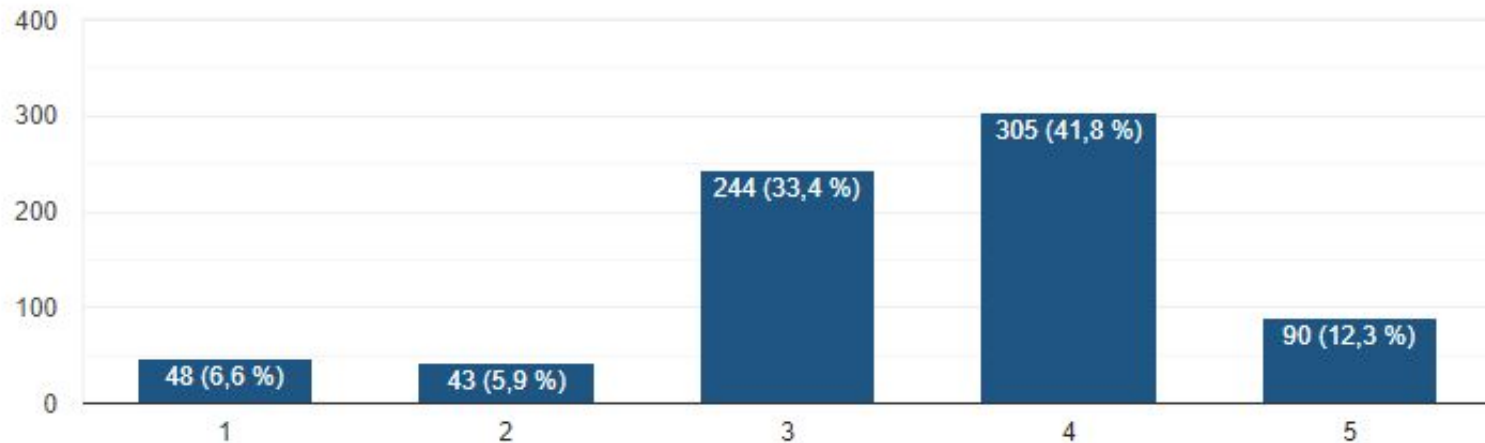
Innen HV svarer flest at de bruker TQM, men de gjør også færrest analyser.

ROS - et relativt godt støtteverktøy

I hvilken grad oppleves ROS-analyser som verktøy for å vurdere beslutninger?

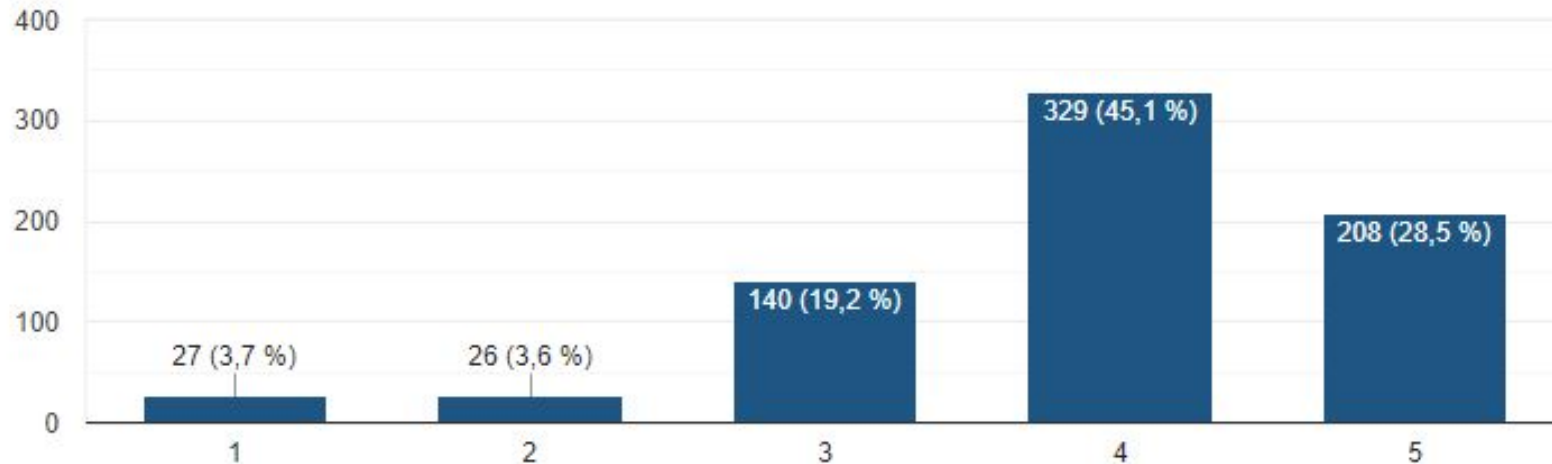
730 svar

Ja, vi gjennomfører tiltak etterpå

I hvilken grad gjennomfører dere tiltak for å redusere risiko?

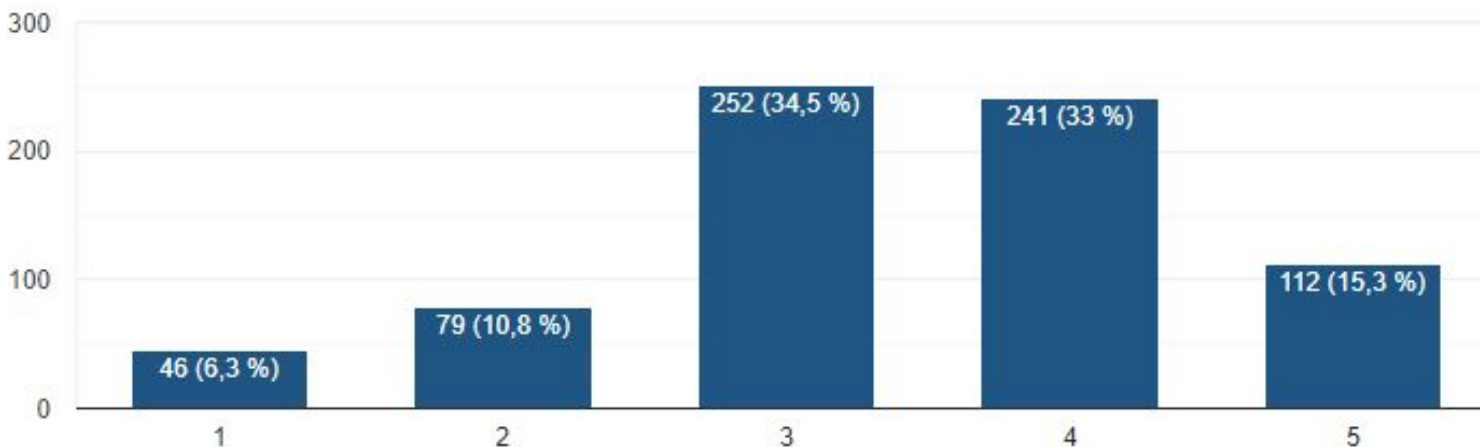
730 svar

Vi vurderer risiko etter tiltak - og noen kan bli bedre på det

Vurderer dere om risikoen er lavere etter gjennomførte tiltak?

730 svar

Hvem informeres om ROS-analyser i dag?

Pr i dag ingen fast linje for informasjon/rapportering:

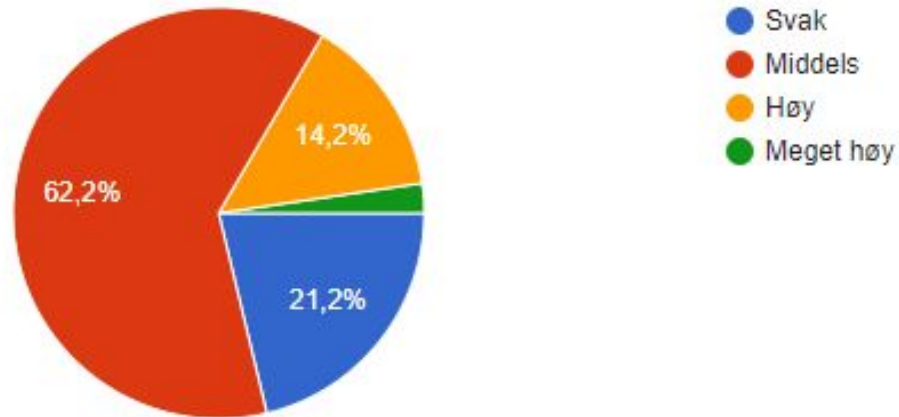
- Det avhenger av type analyse
 - miljørettet helsevern, brannvern, info. til ansatte, verneombud, nærmeste leder
- 18,9 % melder ikke fra noe sted

Kompetansen kan bli bedre.

Hvordan vurderer du din kunnskap om Ros-analyser?

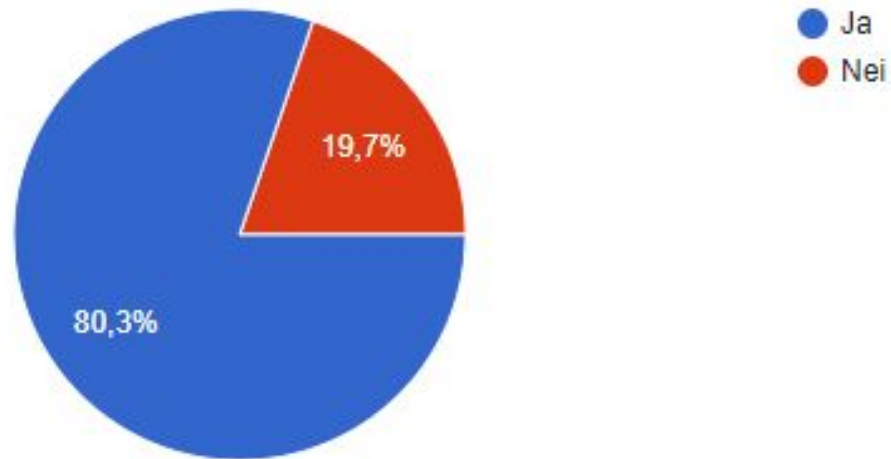
730 svar

Klart signal: Vi vil lære mer!

Ser du behov for å forbedre din kompetansen på ROS-analyser?

730 svar

Tiltaksliste etter utredning om ROS-analyser

Foreslåtte tiltak

1. Etablere veilederkorps (fasilitering og veiledning)
2. Konkretisere dokumentasjonskravet (hva, når, hvor)
3. Etablere og oppdatere rutiner
4. Verktøy og maler, riktig verktøy, ikke for mange
5. Opplæringstiltak for ulike grupper, E-læring (KS)
 - Digi-nettverk DigiTrøndelag ROS og DPIA 2/11
6. Gjennomføre risiko- og vesentlighetsanalyser (prioritere)
7. Gjennomføre ROS-analyser på prioriterte områder
 - strategisk ([Internkontroll 1-2-5](#)) og operativt

Presentasjon av ROS-utredning i Kommunedirektørens ledermøte:

Diskusjoner - operativt perspektiv:

“Som direktør har du ansvaret for den faglige internkontrollen for ditt virksomhetsområde.

1. Hva tenker du om internkontrollen, og spesielt risikovurderingene, som utøves på dine enheter - har du oversikt?
2. Objektiv vurdering - ivaretar vi kravene i loven?
3. Subjektiv vurdering - har du en opplevelse av å ha kontroll?
4. Hva er godt nok for deg?
5. Hvilke forventninger har du?
6. Hva skal til for at du føler deg trygg?”

Diskusjoner - strategisk perspektiv:

“Som ledergruppe har dere et strategisk ansvar for vurderinger av kommunens internkontroll på overordnet og helhetlig nivå.

1. Hvordan kan dere som ledergruppe få en omforent forståelse av hva dette ansvaret innebærer?
2. Hvordan bør dere som ledergruppe gi tydelige styringssignaler på hvordan internkontrollen skal utøves - forventningsavklaringer - ledere og medarbeidere?”

Aktuelle diskusjonstema fra arbeidsgruppa

- Bør ROS / internkontroll etter Kommuneloven (tjenestespesifikk/kommuneplikter) inn i årshjulet ?
 - Linjeoppgave - hvordan systematisere? Dokumentere?
 - Og bør vi ha et eget styringsdokument knyttet til ROS?
- Hvordan lære av de som har brukt risikostyring på driftsoppgaver i flere år (tidligere særlov), eks. BFT
 - Identifiserte 5-6 punkter som spesielt følges opp.
 - *Hvordan kom de frem til disse fem?*

Mandat for ny arbeidsgruppe

Helhetlig og risikobasert internkontroll, rutiner, systemer og intern rapportering

Legge til rette for at enheter implementerer risikobasert internkontroll etter intensjonene med Kommunelovens § 25-1.

- Undersøke om rutiner og systemer understøtter kommunedirektørens gjennomføringsansvar for risikobasert internkontroll opp mot kommuneplikter og ev. foreslå nye rutiner eller systemer
 - Hensynta og samle/koordinere arbeid på virksomhetsområdene
 - Rapport fra arbeidsgruppen *ROS-analyser i TK* skal ligge til grunn
- Legge til rette for helhetlig rapportering på et balansert nivå fra administrasjonen til politisk ledelse.
 - Benytte eksisterende rapporteringskanaler og rapportere via årsrapporten

Prioriterte tiltak - jf. veiledninger

- **Kommunedirektørens ledergruppe**
[Internkontroll for kommunediretørens ledergruppe](#)
- **Enhetsledere og AMG**
[Internkontroll for kommunale ledere](#) og
[Risikovurdering steg for steg](#)
 - **Ved tjenstlig behov** - samme som ovenfor samt [Arbeidstilsynets veileder](#) (men tilpasses for kommunens bruk av verktøy)

Enheter trenger å gjennomføre en **risiko- og vesentlighetsanalyse**

- Hvilke tjenesteområder / fagområder skal prioriteres?
 - Hva er prioritert av ledelsen? og/eller egen enhet?
 - jf. [Veileder, regjeringen.no kap 2.3.3](#)

“Der det er høy risiko for at det skal skje noe feil, og hvor konsekvensene av feil er store.”

 - identifisere tjenestene (“forretningen”)
 - prioritere (hva er viktigst? husk brukerperspektivet)
 - vurdere og integrere (hvordan, hvor ofte)
 - lære og tilpasse (repetere ved behov)

